EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.6.19.
COM(2024) 623 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 623 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Románia gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás helyzetének megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához.

---

1 HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 HL L 306., 2011.11.23., 25. o. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

3 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.). ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj

(2) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[4] célja, hogy fokozatosan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzájárul az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. Románia a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítette ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét.

(3) 2023. március 16-án a Bizottság kiadta „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” című közleményét[5], amely a szakpolitikai döntések megalapozására és a növekedés fokozásához szükséges keretfeltételek megteremtésére irányult. A közlemény kilenc egymást erősítő tényező mentén határozza meg a versenyképesség keretfeltételeit. Az aktuális termelékenységi kihívások kezelését, valamint az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességének fokozását szolgáló tényezőként a közlemény a magántőkéhez való hozzáférést, a kutatást és innovációt, az oktatást és a készségeket, valamint az egységes piacot emeli ki a reformok és a beruházások alapvető célterületeként. A közleményt követően, 2024. február 14-én a Bizottság bemutatta az egységes piacról és a versenyképességről szóló éves jelentését[6]. Az európai egységes piac versenyképességének erősségeit és kihívásait részletesen ismertető jelentés a kilenc versenyképességi tényező alapján követi az éves előrehaladást.

(4) A Bizottság 2023. november 21-én elfogadta a 2024-es éves fenntartható növekedési jelentést[7], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2024. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2024. március 22-én jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2023. november 21-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2024. évi jelentést is, amelyben Romániát azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2024. április 12-én elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2024. március 11-én elfogadott.

(5) 2024. április 30-án hatályba lépett az EU új gazdasági kormányzási kerete. A keret magában foglalja egyrészt a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletet, másrészt a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásáról szóló módosított 1467/97/EK rendeletet és a tagállamok költségvetési keretrendszeréről

---

4 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.). ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

szóló módosított 2011/85/EU irányelvet[8]. Az új keret célja, hogy fokozatos államháztartási konszolidációval, továbbá reformok és beruházások végrehajtásával fenntarthatóvá tegye az államadósságot és előmozdítsa a fenntartható és inkluzív növekedést. Előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabbá és következetesebbé teszi a végrehajtást. Minden tagállamnak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet kell benyújtania a Tanácsnak és a Bizottságnak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek a tagállam költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazzák, amelyek a nemzeti törvényhozás ciklusának rendes hosszától függően 4 vagy 5 éves tervezési időhorizontra vonatkoznak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervben foglalt nettó kiadási pályának[9] meg kell felelnie az (EU) 2024/1263 rendeletben előírt követelményeknek, többek között annak, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy biztosítani kell, hogy a nettó kiadási pálya prudens szinten, a GDP 60 %-a alatt maradjon, továbbá a költségvetési hiányt középtávon a GDP 3 %-a alá kell csökkenteni, és/vagy e referenciaérték alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható. Az említett tervek elkészítésének támogatása céljából a Bizottság 2024. [június 21-én] iránymutatást fog nyújtani a tagállamoknak a tervek és az elért eredményekről szóló, későbbiekben benyújtandó éves jelentések tartalmára vonatkozóan, és az (EU) 2024/1263 rendelet 5. cikkének megfelelően (adott esetben referenciapályát és technikai információkat tartalmazó) technikai iránymutatást fog küldeni számukra a költségvetési kiigazításokhoz. A tagállamoknak 2024. szeptember 20-ig kell benyújtaniuk középtávú költségvetési-strukturális terveiket, kivéve, ha az adott tagállam és a Bizottság megállapodik a határidő észszerű időtartammal történő meghosszabbításáról. A tagállamoknak biztosítaniuk kell nemzeti parlamentjük bevonását, valamint adott esetben a független költségvetési intézményekkel, a szociális partnerekkel és más nemzeti érdekelt felekkel folytatott konzultációt.

(6) 2024-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek hozzájárulnak az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének eredményes kezeléséhez. A 2019., 2020., 2022. és 2023. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak

---

8 A Tanács (EU) 2024/1264 rendelete (2024. április 29.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (HL L, 2024/1264, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj), és a Tanács (EU) 2024/1265 irányelve (2024. április 29.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelv módosításáról (HL L, 2024/1265, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 A 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 tanácsi rendelet 2. cikkében meghatározott nettó kiadás (HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). „Nettó kiadások” alatt a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadásokat értjük: i. kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(7) Románia 2021. május 31-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 29-én elfogadta a Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10], amelyet 2023. december 8-án módosítottak a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulásnak az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése szerinti aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából[11]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Románia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(8) Románia 2024. május 13-án benyújtotta a 2024. évi nemzeti reformprogramját. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2024. évi nemzeti reformprogram Romániának a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.

(9) A Bizottság 2024. június 19-én közzétette a Romániára vonatkozó 2024. évi országjelentést[12]. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2023 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Románia által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Románia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés rávilágított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokra, valamint újonnan felmerült és kialakulóban lévő kihívásokra hívta fel a figyelmet. A jelentés értékelte továbbá a Románia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Románia vonatkozásában részletes felülvizsgálatot végzett. A Bizottság szolgálatai által az említett rendelet alkalmazásában Románia makrogazdasági sebezhetőségeire vonatkozóan készített értékelés főbb megállapításait 2024 márciusában közzétették[13]. A Bizottság 2024. június 19-én megállapította, hogy Romániában túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Románia mindenekelőtt a külső mérleggel kapcsolatos sebezhetőségekkel szembesül, amelyek főként a nagy és növekvő államháztartási

[10] A Tanács végrehajtási határozata (2021. november 3.) Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 12319/2021; ST 12319/2021 ADD 1).

[11] A Tanács végrehajtási határozata (2023. december 8.) a Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. október 29-i végrehajtási határozat módosításáról (ST 15833/23; ST 15833/23 ADD 1).

[12] SWD(2024) 623 final.

[13] SWD(2024) 83 final.

hiányhoz kapcsolódnak, miközben a jelentős ár- és költségnyomások fokozódtak, a szakpolitikai intézkedések pedig gyengék voltak. A folyó fizetési mérleg hiánya 2023-ban némileg javult, főként a gyengébb magánfogyasztás és a cserearányok javulása miatt, de a hiány továbbra is egyértelműen nagy, és az előrejelzések szerint idén és jövőre sem javul. Ennek eredményeként a GDP arányában kifejezett nettó nemzetközi befektetési pozíció a nominális GDP gyors növekedése ellenére már nem javul, és a nagy folyófizetésimérleg-hiány fenntartása azzal a veszéllyel jár, hogy még inkább negatív tartományba kerül. Az általános infláció csökkent, de a maginfláció továbbra is nagyon magas, alig marad el a közelmúltbeli csúcsától, és magasabb, mint egy évvel ezelőtt. A bérek és a munkaerőköltségek dinamikája 2023-ban felgyorsult, és 2024-ben továbbra is erős volt, részben a feszes munkaerőpiacon megvalósított nagymértékű minimálbér- és állami béremelések miatt. Ez a költségalapú versenyképességgel kapcsolatos aggályokat eredményezett, míg a nem költségalapú versenyképességet továbbra is a strukturális szűk keresztmetszetek rontják. Mindezek a tényezők növelik a versenyképesség csökkenésének tartóssá válásával és a külkereskedelmi mérleg szükséges javulásának késedelmével kapcsolatos aggodalmakat. A költségvetési helyzet, amely a magas folyófizetésimérleg-hiány egyik legfőbb okozója, az elmúlt évben romlott. A nagy költségvetési hiány az előrejelzések szerint 2024-ben és 2025-ben némileg még tovább romlik. Az államadósság GDP-hez viszonyított aránya a magas nominális GDP-növekedés ellenére emelkedett, de 53 %-os szintje továbbra is mérsékelt, viszont jelentős része devizában denominált. A magas államháztartási hiány fennmaradása növelheti a külső eladósodottságot, és Romániát még inkább függővé teheti a külső finanszírozási forrásoktól, ami az országot sebezhetővé teszi a befektetői hangulat változásával és a külső sokkhatásokkal szemben. Az azonosított sebezhetőségek kezelésére adott szakpolitikai válaszok gyengék voltak. A hiteles költségvetési konszolidációs pálya kulcsfontosságú a gazdaság stabilitását fenyegető kockázatok csökkentéséhez. Ehhez meg kell felelni a túlzotthiány-eljárás ajánlásainak, és maradéktalanul végre kell hajtani a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt költségvetési-strukturális reformokat, különösen azokat, amelyek célja az államháztartási bevételek strukturális növelése, valamint a kiadásoknak az elmúlt években követett gyakorlathoz képest sokkal szigorúbb ellenőrzése. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek a költségvetési-strukturális reformokon és beruházásokon túlmutató reformjainak és beruházásainak végrehajtása ugyancsak javítaná a versenyképességet.

(11) Az Eurostat által hitelesített adatok[14] alapján Románia GDP-arányos költségvetési hiánya a 2022. évi 6,3 %-ról 2023-ban 6,6 %-ra nőtt, míg a GDP-arányos államadósság a 2022. év végi 47,5 %-ról 2023 végére 48,8 %-ra emelkedett.

(12) Románia 2020 óta túlzotthiány-eljárás alatt áll. A Tanács 2020. április 3-án az EUMSZ 126. cikkének (6) bekezdése alapján elfogadta az (EU) 2020/509 határozatot arról, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn az EUMSZ hiánykritériumának 2019-ben történő tervezett megsértése miatt, és az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése szerinti ajánlást adott ki azzal a céllal, hogy legkésőbb 2022-ig megszüntesse a túlzott költségvetési hiányt. Tekintettel arra, hogy a gazdasági tevékenység a Covid19-világjárvány miatt jelentősen visszaesett, a Tanács 2021. június 18-án az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése alapján felülvizsgált ajánlást fogadott el Romániára vonatkozóan azzal a céllal, hogy Románia legkésőbb 2024-ig megszüntesse a túlzott hiányt.

[14] Eurostat – Euromutatók, 2024. április 22.

(13) Az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése szerinti, 2021. júniusi ajánlásában a Tanács azt ajánlotta Romániának, hogy 2021-ben a GDP 8,0 %-ára, 2022-ben 6,2 %-ára, 2023-ban 4,4 %-ára, 2024-ben pedig 2,9 %-ára csökkentse államháztartási hiányát. A nettó elsődleges államháztartási kiadás nominális növekedési rátája tekintetében ez 2021-ben 3,4 %-nak, 2022-ben 1,3 %-nak, 2023-ban 0,9 %-nak, 2024-ben 0,0 %-nak felel meg. A strukturális egyenleg megfelelő éves kiigazítása pedig 2021-ben a GDP 0,7 %-ának, 2022-ben a GDP 1,8 %-ának, 2023-ban a GDP 1,7 %-ának, 2024-ben pedig a GDP 1,5 %-ának felel meg. Az ajánlás azt is előírta, hogy a rendkívüli bevételeket az államháztartási hiány csökkentésére kell felhasználni. Romániát arra is felkérték, hogy a túlzott költségvetési hiány kiigazításáig hathavonta tegyen jelentést az ajánlás végrehajtása érdekében tett intézkedésekről.

(14) Az államháztartási hiány 2023-ban elérte a GDP 6,6 %-át, és jelentős mértékben elmaradt a túlzotthiány-eljárásban meghatározott, a GDP 4,4 %-ának megfelelő államháztartási hiánycéltól. Az eltérés fő oka a kormányzati kiadások folyamatos és erőteljes növekedése volt, amely főként a szociális transzfereknek, az árukra és szolgáltatásokra fordított kiadásoknak, valamint a tőkekiadásoknak tulajdonítható. A 2023. évi államháztartási hiányra a közszféra béreinek bírósági határozatokat követő elszámolása is hatással volt (a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékben). Fontos megjegyezni, hogy a makrogazdasági környezet kedvezőnek bizonyult a költségvetési konszolidáció szempontjából. Románia gazdasági teljesítménye a 2021. júniusi ajánlás elfogadása óta nagyjából megfelel a várakozásoknak, az azóta bekövetkezett gazdasági sokkok ellenére. Az államháztartási bevételek növekedése az előre jelzettnél sokkal gyorsabb volt, ami a gazdasági növekedés adóintenzív összetételét és a magas inflációt tükrözi.

(15) 2023-ban a költségvetési kiigazítás alacsonyabb volt a Tanács által ajánlottnál. Románia strukturális költségvetési egyenlege 2023-ban nagyjából változatlan maradt, szemben a Tanács által ajánlott, a GDP 1,7 %-ának megfelelő javulással. Az elsődleges kiadások nettó növekedése (a bevételi oldalon az egyszeri intézkedésekkel és a költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) 2023-ban az ajánlottnál magasabb volt, a GDP 11,8 %-át tette ki, szemben a Tanács által ajánlott 0,9 %-os céllal. A korábbi évekhez hasonlóan az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése szerinti jelenlegi ajánlás alapján a bevételi oldalon a rendkívüli bevételek többségét további kiadások finanszírozására használták fel. A fentiek alapján a Bizottság úgy véli, hogy Románia nem tett hatékony intézkedéseket az EUMSZ 126. cikkének (7) bekezdése szerinti, 2021. júniusi tanácsi ajánlásra válaszul.

(16) 2024. május 10-én a román hatóságok „a túlzott költségvetési hiány megszüntetése érdekében hozott intézkedésekről” számoltak be. Ez a jelentés megerősítette a költségvetésben szereplő, a GDP 4,9 %-ának megfelelő 2024. évi költségvetési hiánycélt, de azt is hangsúlyozta, hogy a költségvetés végrehajtása az év első három hónapjában a GDP 2,06 %-ának megfelelő költségvetési hiányt eredményezett, ami GDP-arányosan 0,6 százalékponttal haladja meg a tavalyi év azonos időszakában rögzített hiányt, amikor a teljes éves hiány a GDP 6,6 %-a volt. 2024 első három hónapjában a tavalyi év azonos időszakához képest tapasztalt magasabb hiány főként a kormányzati kiadások gyors növekedésével magyarázható, főként a magasabb beruházási kiadások miatt.

(17) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2024-ben 3,3 %-kal, 2025-ben pedig 3,1 %-kal nő, és a HICP-infláció 2024-ben 9,7 %, 2025-ben pedig 5,9 % lesz. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 6,9 %-ának megfelelő költségvetési hiányt vetít előre, és azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság

2024 végére 50,9 %-ra nő. A hiány 2024-re előre jelzett növekedése főként az aktuális közkiadások gyors növekedését tükrözi. A közszektor bérei várhatóan erőteljesen emelkednek, tükrözve az oktatási, az egészségügyi és a védelmi ágazatban a bérek közelmúltbeli diszkrecionális növekedését. A nyugdíjreform kapcsán a nyugdíjak újraszámítása 2024-ben és 2025-ben rövid távú költségekkel fog járni; a reform ezt követően közép- és hosszú távon jelentős megtakarításokat eredményez majd. 2024-ben a közberuházások GDP-hez viszonyított aránya a helyi hatóságok gyorsan növekvő tőkekiadásai, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési alapokból származó források felhasználása miatt várhatóan nagyjából stabil marad a 2023-ban elért magas szinten.

(18) 2024-ben az államháztartási bevételek növekedése várhatóan meghaladja a nominális GDP növekedését, tükrözve a gazdasági növekedés adóintenzív összetételét, az adóbeszedésnek az adórendszer digitalizálása révén történő javítására irányuló erőfeszítéseket, valamint a 2023 őszén elfogadott bevételnövelő intézkedéscsomag hatását, amelyek várhatóan a GDP mintegy 1 %-ával fogják növelni az államháztartási bevételeket. A csomag főbb részei: a társasági adózás növelése, különösen a mikrovállalkozások esetében, a magánszemélyek adóztatásának növelése, amely az építőipari és a mezőgazdasági ágazatban alkalmazott kedvezményes adókönnyítések részleges megszüntetéséből, a kiválasztott termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó kedvezményes héamértékek megszüntetéséből, a jövedéki adók emeléséből, valamint a bankok és multinacionális vállalatok árbevételére kivetett különadóból áll. A csomag kiadási oldali intézkedéseket is tartalmaz, beleértve a közigazgatás racionalizálását, valamint a köztisztviselők üdülési utalványokra és étkezési hozzájárulásokra való jogosultságának szigorúbb feltételeit. A Bizottság becslései alapján a költségvetési irányvonal 2024-ben várhatóan nagyjából semleges lesz, és a GDP 0,1 %-ának felel meg.

(19) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások nagysága 2024-ben a GDP 1,0 %-a lesz, szemben a 2023. évi 0,1 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek majd lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatással lennének Románia államháztartási egyenlegére és államadósságára. Románia a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó hitelekből fedezett kiadásokat feltételez, amelyek 2024-ben a GDP 0,2 %-át, 2025-ben pedig a GDP 1,2 %-át teszik ki, szemben a 2023. évi 0,3 %-kal.

(20) A Tanács 2023. július 14-én továbbá azt ajánlotta[15], hogy Románia 2023–2024-ben a lehető leghamarabb vezesse ki a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és az így keletkező megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Emellett a Tanács pontosította, hogy amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése miatt új támogatási intézkedésekre vagy a meglévők folytatására lesz szükség, Romániának biztosítania kell, hogy ezek a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretekbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések

[15] A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Románia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2023. évi konvergenciaprogramját (HL C 312., 2023.9.1., 216. o.).

nettó költségvetési terhe[16] 2023-ban a GDP 0,3 %-át, 2024-ben és 2025-ben pedig egyaránt –0,1 %-át teszi ki. A tervek szerint 2024-ben a GDP 0,5 %-ának, 2025-ben pedig a GDP 0,4 %-ának megfelelő összhatású támogatási programok hatályban maradnak, de hatásukat az előrejelzések szerint ellensúlyozzák az energiatermelő és -elosztó vállalatok által kivetett rendkívüli adók. A kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmét célzó támogatási intézkedések költségvetési terhe a becslések szerint 2024-ben a GDP 0,2 %-át teszi ki, amelyből a GDP kevesebb mint 0,1 %-a megőrzi az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ha a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések nettó költségvetési terhének csökkentéséből eredő megtakarításokat – a Tanács ajánlásának megfelelően – a költségvetési hiány csökkentésére használnák fel, ezek az előrejelzések 2024-ben a GDP 0,4 %-ának megfelelő költségvetési kiigazítást jelentenének, míg a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások az előrejelzések szerint az adott évben a GDP 1,2 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Az előrejelzés szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket nem fogják 2023–2024-ben a lehető leghamarabb kivezetni. Ez nincs összhangban a Tanács ajánlásával. Emellett az így keletkező megtakarításokat az előrejelzés szerint nem teljes mértékben az államháztartási hiány csökkentésére használják fel. Emiatt fennáll annak a kockázata, hogy az ország nem felel meg a tanácsi ajánlásnak.

(21) A Tanács emellett azt is ajánlotta, hogy Románia tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása érdekében. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású közberuházások (a 2023. évi GDP-arányos 2,3 %-hoz képest) 2024-ben a GDP 3,3 %-ára nőnek. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával. Ezzel szemben az uniós forrásokból (többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből) finanszírozott közkiadások mértéke a 2023. évi GDP-arányos 3,3 %-hoz képest 2024-ben a GDP 2,3 %-ára csökken. Ez a csökkenés az uniós strukturális alapok 2014–2020-as programozási időszakának végére vezethető vissza, amelyhez kapcsolódóan 2023-ig álltak rendelkezésre források.

(22) Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján, és változatlan szakpolitikát feltételezve a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2025-ben a GDP 7,0 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 53,9 %-ra nő. A hiány 2025-ös növekedése főként a nyugdíjreform rövid távú költségeit tükrözi, amelyek a reform nélküli alapforgatókönyvhöz képest 2025-ben várhatóan a GDP további 0,5 %-ával növelik a hiányt. A helyhatósági választásokat követően azonban a tőkekiadások mérséklődése valószínűsíthető, és a nyugdíjakat nem tartalmazó folyó kiadások növekedése várhatóan némileg lassulni fog. A 2025-ös hiány-előrejelzés nem tartalmazza a mikrovállalkozások adórendszerének reformjából és a széles körű adóreformból származó potenciális többletbevételeket, amelyek a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képezik, és jelenleg kidolgozás alatt állnak. Ezek a reformok jelentős bevételt generálhatnak a kormány számára, és megfelelő tervezés és végrehajtás esetén számottevően csökkenthetik a 2025-ös hiányt az előrejelzéshez képest. A prudens

[16] Ez a szám az említett kiadási és bevételi intézkedések éves költségvetési terhét mutatja, adott esetben az energiaszolgáltatók által a rendkívüli nyereségük után fizetett adók levonásával.

költségvetési politika várhatóan hozzájárul egyrészt a maginfláció csökkentéséhez, amely jelenleg jóval meghaladja az uniós átlagot és tartóssá válása esetén ronthatja a versenyképességet, másrészt pedig a külső pozíció megerősítéséhez.

(23) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan hatékonyan hozzájárulnak a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének kezeléséhez. Románia hosszú távú versenyképességének a zöld és a digitális átállás révén történő fokozásához, és ezzel egyidejűleg a társadalmi méltányosság biztosításához elengedhetetlenül fontos, hogy elfogadását követően a REPowerEU-fejezettel kiegészített terv eredményes végrehajtása e szűkös időkereten belül gyorsan megvalósuljon. A tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése érdekében alapvető fontosságú, hogy Románia a hatékony irányítás biztosítása és az igazgatási kapacitás megerősítése révén jelentősen felgyorsítsa a reformok és a beruházások végrehajtását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(24) A kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként Romániának az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban 2025 márciusáig felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat, valamint nemzeti energia- és klímatervét. Az egyes programokhoz nyújtott uniós finanszírozás végleges összegét ezen felülvizsgálat alapján fogják meghatározni. Románia előrelépést tett a kohéziós politika és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása terén, de továbbra is kihívásokkal szembesül, és változatlanul jelentős területi különbségek tapasztalhatók a beruházások és a foglalkoztatás terén a fővárosi régió és a többi régió, valamint a városi és nem városi térségek között. Alapvető fontosságú a kohéziós politikai programok végrehajtásának felgyorsítása és az országos és regionális szintű igazgatási kapacitás megerősítése. A programok keretében elfogadott prioritások továbbra is relevánsak. Különös figyelmet kell fordítani a víz-, szennyvíz- és hulladékágazat kezelésének és fenntarthatóságának javítására. Ugyanilyen fontos a munkatermelékenység és a vállalkozások innovációs képességének javítása a vállalkozások célzott támogatására összpontosítva, beleértve a köz- és magánszféra közötti együttműködést és az európai kutatási és innovációs kezdeményezésekben való részvételt. A biológiai sokféleség védelme mellett továbbra is prioritásként kell kezelni a vasúti hálózatba és a fenntartható városi közlekedésbe történő beruházásokat. Emellett kulcsfontosságú a nemzeti és szubnacionális szintű igazgatási kapacitás fejlesztése, különös tekintettel a regionális és helyi önkormányzatok megerősítésére. Biztosítani kell a területi igazságos átmenet tervek végrehajtását, beleértve a szén 2032-ig történő fokozatos kivezetését is. Az állami foglalkoztatási szolgálatokat tovább kell fejleszteni. E tekintetben különösen fontos a nők, a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok, a fogyatékossággal élők és a marginalizált közösségek, például a romák munkaerőpiaci aktivizálását célzó intézkedések hatékonyságának javítása. Beruházásokra van szükség a lakosság oktatásába és képzésébe, valamint továbbképzésébe és átképzésébe. Az egész országban javítani kell a kiszolgáltatott csoportok szociális és tartós ápolás-gondozásának, valamint egészségügyi szolgáltatásainak elérhetőségét és minőségét, az intézményi kitagolásra irányuló intézkedéseket pedig fel kell gyorsítani. Az energiaszegénység továbbra is jelentős

kihívást jelent. A félidős felülvizsgálat során érdemes nagyobb figyelmet fordítani a szociális lakhatás és a kapcsolódó szociális szolgáltatások biztosítására, valamint az állandó igazgatási kapacitáshiánnyal küzdő kisebb városi térségek fenntartható fejlődésére. E kihívások kezelése hozzájárulna a társadalmi felzárkózás támogatásához is, összhangban a bizottsági szolgálatok által a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzőit figyelembe véve elvégzett második elemzéssel[17]. Románia a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezést is felhasználhatná a biotechnológiába (például a mesterséges intelligencia orvosi ágazatban történő felhasználásába, valamint a kritikus fontosságú gyógyszerek kutatásába és termelőberuházásaiba), a digitális technológiákba és a mélytechnológiai innovációba, valamint a tiszta technológiákba történő beruházások támogatására; valamint a szakemberhiány kezelésére szolgáló kapacitásokba történő beruházásokra, például az e kritikus technológiák fejlesztéséhez szükséges készségekbe.

(25) A közelmúltbeli javulás ellenére a szegénység kockázata és az egyenlőtlenségek továbbra is jelentősek, számottevő különbségekkel az egyes népességcsoportok és régiók között, míg a foglalkoztatáshoz és az oktatáshoz való hozzáférés Romániában még mindig egyenlőtlen. A szociális védelmi rendszer az elégtelen hozzáférés és a megfelelőség alacsony szintje miatt korlátozott hatékonyságot mutat a szegénységi kockázatok és egyenlőtlenségek enyhítése terén. Emellett a foglalkoztatási ráta továbbra is az egyik legalacsonyabb az EU-ban, különösen az alulreprezentált csoportok esetében. Végezetül a magas színvonalú oktatáshoz és képzéshez való egyenlő hozzáférés biztosításának nehézségei kedvezőtlen hatást gyakorolnak az inkluzív növekedésre.

(26) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv tartalmaz a (25) preambulumbekezdésben említett kihívásokkal kapcsolatos intézkedéseket. Ezen intézkedések közé tartozik a fogyatékossággal élő felnőttek védelmi rendszerének reformja, a munkakártyák bevezetésére irányuló reform és a háztartási alkalmazottak munkájának hivatalossá tétele, a vállalkozások munkavállalóinak tovább-/átképzését célzó programokba való beruházás, a tankötelezettség reformja a korai iskolaelhagyás megelőzése és csökkentése érdekében, valamint a kisgyermekkori nevelési szolgáltatási ágazatban dolgozó szakemberek folyamatos képzésére irányuló keretprogram kidolgozására irányuló beruházás. A kohéziós programok olyan kapcsolódó intézkedéseket is tartalmaznak, amelyek például a fiatalok foglalkoztatását, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci aktivizálását és foglalkoztatását, valamint a kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó személyek társadalmi befogadását célozzák. Ezek gyors végrehajtása hozzájárulna a (25) preambulumbekezdésben említett kihívások kezeléséhez, és támogatná a társadalmi felzárkózást.

(27) A Bizottság részletes felülvizsgálata és a túlzott egyensúlyhiányok fennállására vonatkozó következtetése alapján az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásokat az alábbi 1., és 2. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak a nagy folyó fizetési mérleghez és a költségvetési hiányhoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez, amelyek potenciálisan kiszolgáltatottá teszik a gazdaságot a sokkhatásokkal szemben, és hozzájárulnak a magas inflációhoz. A 2. ajánlásban említett szakpolitikák segítik a munkatermelékenység növekedését meghaladó bérnövekedés miatti költségalapú versenyképességhez, illetőleg a

[17] SWD(2024) 132 final.

strukturális szűk keresztmetszetek miatti nem költségalapú versenyképességhez kapcsolódó sebezhetőségek kezelését.

AJÁNLJA, hogy Románia 2024-ben és 2025-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Kellő időben nyújtsa be a középtávú költségvetési-strukturális tervet. Szigorítsa a költségvetési politikát annak érdekében, hogy a 2024. év egészét tekintve sikerüljön költségvetési kiigazítást megvalósítani. A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum követelményeinek megfelelően 2025-ben a nettó kiadások[18] növekedését korlátozza olyan mértékűre, amely összhangban van azzal, hogy az államháztartási hiány a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték felé közelítve csökken, és az államadósság középtávon prudens szinten marad.

2. Jelentősen gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok, valamint a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását, biztosítva a reformok és a beruházások 2026 augusztusáig történő befejezését a hatékony irányítás garantálása és az igazgatási kapacitás megerősítése révén. A félidős felülvizsgálat keretében továbbra is összpontosítson az elfogadott prioritásokra, hozzon intézkedéseket a szociális lakhatással, a kapcsolódó szociális szolgáltatásokkal és a kisebb városi térségek fejlesztésével kapcsolatos igények hatékonyabb kezelése érdekében, figyelembe véve a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezés által a versenyképesség javítására kínált lehetőségeket.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök

[18] Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontja szerint „nettó kiadások” a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadások: kamatkiadások, a diszkrecionális bevételi intézkedések, az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.